

KRITIKAI NÉZŐPONTOK A PERIFÉRIÁRÓL¹

(Critical Perspectives from the Periphery)

CLAUDIO MINCA

Kulcsszavak:

kritikai geográfia nyelv földrajzi tudás sokféleség társadalmi közeg periféria

A dolgozat felhívja a figyelmet a kritikai geográfiai tudás létrehozásának – definiálása, nyelvezete megalkotásának – földrajzi különbségeire. Különös fontosságot tulajdonít a társadalmi közegnek, amelyben élünk, dolgozunk, s amely meghatározza a kereteit „kritikai” cselekvéseink lehetőségeinek. Ennek sokfélesége miatt a szerző a kritikai geográfiának egy befogadóbb, ezáltal „internacionálisabb” koncepciója mellett érvel. Meg kell ismerni a tudományos világ földrajzi „perifériáit”, és fel kell ismerni a diszciplínában jelen lévő kulturális és politikai identitások pluralitásának elősegítésében játszott szerepüket. Meg kell találni a módját, hogyan épüthető be a sokféleség a kritikai gondolkodásba, hogyan válhat egy új kritikai gyakorlat alapjává.

Genova után

Majdnem egy éve már, hogy a nyolc legfejlettebb ország (G8) vezetői Genovában tanácskoztak. Az utcák csatamezővé változtak, az újságírókat és a tüntetőket kegyetlenül megverték. Egy fiatalembert agyonlőttek. Az alatt a néhány tragikus nap alatt hazámon volt a világ szeme. A média addig még soha nem tapasztalt erőszakról beszélt mind a hatóságok, mind az „anarchista tömörülés” részéről. (Az utóbbit gyakran emlegették a globalizáció elleni mozgalom *igazi* képviselőjeként.) Ám az akkori erőszak nem korlátozódott kizárólag a genovai utcákra. Azon a nyáron még a kommunikáció is erőszakos lett; a politikai választóvonalak élesebben rajzolódtak ki, az események értelmezése pedig egyre dualisztikusabbá vált.

Sokan döbrentünk rá, hogy az ország, amelyben élünk más, mint amilyennek mindig is képzeltük. Mintha akkortól a hazámhoz fűződő viszonyomat egy láthatatlan és tragikus határ két részre bontaná: egy Genova előttre és utánira. Nemcsak azon változtattam, hogyan vélekedem magamról olaszként, hanem azon is, hogyan vélekedem magamról geográfusként és kutatóként. Minden tisztességes értelmiségit megráztak a genovai események, de még inkább az, ami utána következett. Különösen döbbenetes volt, ahogyan az olasz kormány és tömegtájékoztató értelmezte az eseményeket; ugyanennyire meghökkentő volt sokak közönye, ha nem türelmetlensége.

Biztos vagyok abban, hogy mindegyikünk másként fejezte ki haragját és fájdalmát. Sorolhatnám még, mi történt Genovában, ám hiszem, hogy az események, bizonyos értelemben, önmagukért beszélnek. Biztos vagyok abban is, hogy utóhatásuk ezen a konferencián is érződik gondolatainkban.

Van azonban a genovai eseményeknek egy vonatkozása, amelyre külön szeretnék kitérni. Ez pedig ezeknek a történeteknek a szándékosan kettős olvasata és értelme-

zése. Kettős értelmezés, amely alapvetően kizárt minden *eltérő* véleményt, és tovább sarkította a fizikai és szellemi összecsapásokat. Az anarchista tömörülés öszszemosása a globalizáció ellenes mozgalom (önmagában is rendkívül sokszínű) egészével tette lehetővé, hogy az olasz kormány és a média képviselői manicheus víziót alakítsanak ki az eseményekről és a konfliktus okairól. Ez a vízió alapozta meg, hogy a kormány olyan olvasatokkal álljon elő, amelyek mindenkit, aki így vagy úgy megkérdőjelezi az uralkodó gazdasági modelleket és kultúrákat, lényegileg erőszakosnak, ha nem éppen kvázi-terroristának, állítanak be. A kormány képviselőinek retorikája és a tömegtájékoztató „banális zsumnalisztikája” elnyomta a vitákat, és elkente a tüntetések okát. A Genovában történekről kialakult kollektív képet leegyszerűsítették két, lényegileg kibékíthetetlennek beállított erő, két frakció erőszakos konfliktusára.

A hatás döbbenetes volt. Mi mással lehetne magyarázni, hogy több mint 200 ezer ember megmozdulása a világunk jövőjét meghatározó kérdésekben sokakból érdektelenséget, ha nem éppen bosszúságot, váltott ki? Másként hogyan történhetett volna meg, hogy békés és védtelen tüntetőket – NGO-k és egyházi szervezetek képviselőit, újságírókat és fotósokat – kegyetlenül összeverték, s hogy mindez nem háborított fel minden olaszt, s nem úgy tekintettek a kegyetlen ütlegetésre, mint *mindenki* polgár- és politikai jogának súlyos megsértésére?

Amennyiben a geográfus feladata az, hogy társadalom-értelmezéseket alkosson, a kritikai geográfusé az, hogy *alternatív értelmezéseket kínáljon*; olyan *alternatív* olvasatokat, amelyek szembe tudnak helyezkedni az itt bemutatott szimbolikus erőszakkal, s képesek felfedni a viták okát és az erőszakba temetett üzenete(ke)t. Valóban fel kell tennünk önmagunknak a kérdést: milyen új nyelvezettel és társadalomképpel tudunk szolgálni annak érdekében, hogy a globalizáció neoliberális értelmezésének *hatásairól* és *retorikájáról* folyó vitákat *újrafókuszáljuk*, s úgy, hogy felkeltse azok figyelmét, akiket félrevezettek, és akik úgy döntöttek, hogy nem vesznek tudomást Genováról. Mindenekelőtt azonban a véleménykülönbségek média által kialakított népszerű egyveretű imázsát kell megkérdőjelezni, amely leredukálható (és amelyet gyakran le is redukálnak) a legteljesebb és legszélsőségebb végletekig. Éppen ez a leegyszerűsítés, ez a retorikai marginalizálás és homogenizálás legitimizálta a fizikai, katonai, valamint a média szintjén jelentkező elnyomást.

A G8-csúcs alatt és a rákövetkező hónapokban az olasz kormány mesterien elkezdte a tüntetők követeléseivel és kérdéseivel való szembenézést. Sikeresen kialakította a köztudatban egy egyszínű tömörülés képét: egy „globalizáció ellenes” tömörülését, amely szembeszegül a piac neoliberális logikájával, s amely természetesen ellenséges azzal. Az ellenvéleményt ködös, amorf, ugyanakkor egységes és különálló halmazként állították be, „mindent ellenző” tömörülésként, vandalizmusra hajlamos ifjak (és szimpatizáns felnőttek) szedett-vedett csoportjaként, akik bármit összetörnek, ami a kezük ügyébe kerül. Ez volt a nyerő lépés, a nyerő magyarázat, amellyel a kormány megszerezte az olasz közvélemény jelentős részének egyetértését. A média és a kormány képviselői tehát bárkit, illetve mindenkit behajítottak

az „antiglobalizáció olvasztótégelyébe”, aki szembe mert szegülni, és aki nem volt „vevő” a „szabad” piac elveire, de még azokat is, akik mások különvélemény-nyilvánítási joga mellett érveltek. S amint ez a „tömörülés” gyökeret vert a köztudatban, amit sajnos elősegítettek az antiglobalizációs mozgalom legerőszakosabb szélsőségeinek akciói, a kormány (és a mögötte álló politikai erők) könnyedén kapcsolt(ak) össze minden ellenvéleményt az erőszakkal, a hosszú múltra visszatekintő olasz baloldali terrorizmussal, a nemzetközi anarchista mozgalmakkal és – 2001. szeptember 11. után – még az iszlám terrorizmussal is (nyilvános szereplései alkalmával belügyminiszterünk ezt nem is rejtette véka alá).

A kritikát megfogalmazó gondolatokat a romok alá temették Genovában. Azóta minden nyilvános vitát és minden elmélkedést abba a két „tömörülésbe” polarizálnak, amelyeket a Berlusconi-kormány olyan mesterien kifundált. Genova üzenete, a világ leggazdagabb országai csúcstalálkozójának jelentősége elsikkadt; a tüntetők kérdései a fejlődő országok, a környezet vagy az élelmiszerbiztonság helyzetéről nem jutottak el a nyilvános vitákig. Eltűntették, beolvasztották őket az „érte” és az „ellene” csoportok közötti erőszakos ellentétbe.

Mindannyian tudjuk, hogy a Genovát követő hónapokban még tragikusabb események történtek, amelyek a tömegkommunikáció, de még a nemzetközi nyilvánosság előtt folyó viták eszközeinek is párhuzamos és nyugtalanító öncenzúrázását eredményezték. Ezen bizonyára még sokszor eltűnődünk a mostani konferencián. Mit tegyen a kritikai geográfus, amikor ilyen körülményekkel találja szemben magát? Hogyan hárítsuk el az utóbbi hónapokban világszerte nyilvánvalóvá vált próbálkozásokat arra, hogy elfojtsanak minden kritikus elmélkedést, amely nem illeszthető a sematikus „érte” és az „ellene” kategóriákba? Mit jelent ma kritikusnak lenni? Erre szeretnék összpontosítani, s főleg arra, amit a legnagyobb erényünknek tekintek: a világ dualisztikus olvasatának elutasítására; az erőnkre, amely nem az egyféleségből, hanem a különbözőségünkéből fakad.

Kritikai geográfiák és társadalmi közegek

Mi mindannyian, akik részt veszünk ezen a konferencián, más és más nemzetiségűek vagyunk, más és más képzési rendszerekből kerültünk ki, és gyakran eltérő elméleti háttereket képviselünk. Mindannyian különbözőképpen jutottunk el a kritikai geográfiáig, kritikai gyakorlatunk is sokféle. Mint ahogyan gyakorta sokfélék azok az ontológiai is, amelyek választásainkat és vélekedéseinket alátámasztják és motiválják. Ez a sokféleség azonban nem azt jelenti, hogy a céljaink is mások; azt sem, hogy stratégiáinknak szükségszerűen különbözniük kell. A Porto Alegreben megszületett szövetség sikere, úgy hiszem, erőteljes ösztönzést adhat nekünk: mozgalmak, csoportok és egyes emberek valóban nemzetközi „galaxisa” gyűlt össze egy örökké mozgásban lévő „többváltozós térben”, hogy harcoljon jó néhány társadalmi, gazdasági és a környezetet ért igazságtalanság, egy sor „cél” ellen. Milyen erő köti össze őket? Az a döntésük, hogy ugyanazon etikai elvek köré csoportosulva

találkoznak, igaz csak időnként, és hogy olyan szövetségeket hoznak létre, amelyeknek, bár hátterük sokban különbözik, közös a meggyőződése és a céljai.

Lehet, hogy a vadkapitalizmust vagy a növekvő egyenlőtlenség és a környezet pusztítása iránti közönyt a kapzsiság vagy kényelem mozgatja, a meggyőződés azonban nem. Hiányzik belőlük minden útmutató ontológia. Akik az igazságtalanságokat elkövetik, nem „hisznek”, akik az igazságtalanságok ellen harcolnak, igen – bár a „hitünk” sokféle lehet. Ez a „hit” adja erőnket, és „kritikai” geográfusokként erre építhetjük önazonosságunkat és szövetségeinket. Hangunk többszólamúsága csak még hatékonyabbá tesz bennünket ezen az úton.

Ezt a hitet sokféleképpen fejezhetjük ki: közvetlen cselekvéssel, de különféle intézményekhez kapcsolódva is, a hatalmi mechanizmusok „belülről” történő átalakítására téve kísérletet. Egyik út sem könnyű. Mindegyiknek vannak előnyei és korlátai is. Egyetemi-főiskolai tanárként kifejezhetjük hitünket a tanítás segítségével is. És valóban: diákjaink a hit és a tettek koherenciáját várják el tőlünk, amit munkánk körülményei miatt gyakran nem tudunk garantálni nekik. Az intézményi közeg, amelyben dolgozunk, sajnos gyakran lehetetlenné teszi, hogy elvégezzük ezeket a feladatokat, de sokunk éppen ezekben a napi küzdelmekben találja meg a legtermékenyebb csatamezőket.

A (társadalmi) *közeg*: igen, azt hiszem, a közeg kérdése alapvetően fontos nekünk, kritikai kutatóknak, s nem lehet eléggé hangsúlyozni jelentőségét. Ugyanis nemcsak lehetőségeink és cselekvésünk tartományát, hanem a nyelvezetet és a stratégiákat is meghatározza, amelyen és amelyekkel mi, kritikai gondolkodók kritikánkat megfogalmazzuk. Ez határozza meg döntésünket, hogy „politikusak” legyünk tudományos körökben, intézményi környezetben vagy az utcán. Most például olyan országban vagyunk, amely valaha az egykori, úgynevezett „szocialista világ” részét alkotta. Mit jelent a kritikai társadalomelmélet a geográfiában az „átmeneti” gazdaságokban, amilyen például Magyarország? (Gondolom, Timár Judit foglalkozik majd ezzel a kérdéssel előadásában.) Mit jelent „haladónak” lenni posztkommunista vagy posztszocialista közegben? Vagy az Egyesült Államokban 2001. szeptember 11. után? Vagy Olaszországban, ahol minden hangot, amelyik csak egy kicsit is a „régi baloldal” retorikáját idézi, gyakran elavult, múltbeli utópiává minősítenek le. Még jó, ha nem közvetlenül az erőszakos ellenállással kapcsolják össze. Mit jelent a „kritikai” szó olyan országokban vagy városokban, ahol baloldali kormány van hivatalban? Mit jelent a „kritikai” szó abban a tudományos közegben, ahol például az Internet-kapcsolat megléte vagy a nemzetközi konferenciákra való kiutazáshoz szükséges pénz nem magától értetődő? Ahol az ellenvélemény eme potenciális „eszközeihez” csak a legnagyobb hatalommal bíró (és legkonzervatívabb) intézményvezetők férhetnek hozzá?

Meg kell tanulnunk elfogadni, hogy az étosz rendkívül eltérő kifejezési formákat ölthet az egyes nemzetek eltérő viszonyai között. Nem kell tartanunk ettől a sokféleségtől, hiszen ez minden, valódi nemzetköziségre törekvő projekt (erre törekszünk mi is) lényegi része. Erőt is ebből a sokféleségből kell merítenünk, mert ez a leghatásosabb fegyver a „tömörülés” logikájával szemben – a bináris logikával szemben,

amelyik az „érte” tábort elkülöníti az „ellene” tábortól. Az ilyen bináris szétválasztások megfojítják a kritikai gondolkodást, és bebetonozzák a társadalom és a politikai gondolkodás avított osztfályozását.

Határok és perifériák

“Critical peripheries”, “Periferie critiche”, “périphériques critiques”, „kritikai perifériák”... Ugyanaz a fogalom kicsit mást jelent, amikor spanyolra, franciára, olaszra, németre vagy magyarra fordítják. Sok nyelv, sokféle társadalmi környezet, sok stratégia; és sok különböző ember ezeken a környezeteken és stratégiákon belül. Úgy hiszem, nekünk, kritikai geográfusoknak – politikai projektünk fontos részeként – biztosítanunk kell, hogy *egymás között*, a kritikai geográfia közösségén *belül* plurálisak és kritikusak lehessünk. Mint tudjuk: a geográfia hatalom. A geográfusok közösségén *belül* is az. Eltérő beállítottságaink és azok kialakulása is fontosak *nekünk*. Helytelen lenne, ha nem vennénk róluk tudomást, vagy ha úgy tennénk, mint ha nem is léteznének. A mostaninál nincs jobb fórum arra, hogy szembenézzünk ezekkel a különbségekkel, megvitassuk és alaposan tisztázzuk őket. Úgy gondolom, hogy már a kritikai geográfiai csoportunk létrehozása is arra a törekvéésre épült, hogy átlépjük a tudomány nemzeti határait, és kritikusán vizsgáljuk meg a megosztottságban rejlő hatalmi különbségeket.

Elméleti fejtegetéseinkben gyakran mutatunk rá, milyen módon része a periféria a centrumnak. Nincs centrum periféria nélkül, hisz a centrumot a perifériái határozzák meg. A kettőt elválasztó határ pedig egyfajta képzeletbeli mágikus vonal, amely nélkül nem érthetnénk meg, és nem nevezhetnénk nevén ezt a megkülönböztetést. A határok, választóvonalak problémája mindig is közel állt hozzám, s talán fontos, hogy most is egy határtérségben vagyunk. Határvárosból származom én is: triezti vagyok. Családomnak, és még sok ezer embernek – akik az 1950-es években jöttek Triesztbe – el kellett hagynia az otthonát, az Isztriai-félszigetet. Évekig kellett bizonygatniuk olasz nemzetiségüket. Kulturálisan és politikailag sokszínű városba érkeztek, amely, etnikai összetételét tekintve, egyedülálló Olaszországban; ez a város azonban meglehetősen nacionalista is volt, ami – mindenekelőtt – szlávellenes frazeológiában fejeződött ki, lévén Trieszt az utolsó „bástya” a (nem oly) láthatatlan vasfüggöny jobb oldalán. Politikailag haladó szelleművé érni, és olyannak is maradni nem volt könnyű.

Otthon tájszólásban beszéltünk – olaszul az iskolában és a TV-ből tanultam meg. Triesztben a hivatalos érintkezés nyelve az olasz volt, és ma is az, ám a mindennapokban ritkán használják. Meg kellett tanulnom, hogyan kommunikáljak olaszul geográfusként és az olasz tudományos élet tagjaként. Legfőképpen pedig azokat a különféle logikai rendszereket kellett elsajátítanom, amelyek az olasz nemzeti kultúrát alkotják. Meg kellett értenem, miért éreztük mi, triezstiek mindig is úgy, hogy a perifériáján vagyunk ezeknek a logikai rendszereknek, hogy azok szinte idegenek számunkra. Ám ehhez hasonló európai történetet még sokat hallhatunk ezen a konferencián.

A nemzetközi tudományos világ, főleg az angol–amerikai geográfia felé tett első lépések alatt ismét olyan helyzetben találtam magam, hogy számos különböző világgal kell megtanulnom kommunikálni, eltérő társadalmi közegekben – gyakran egyugyanazon időben – kell elfogadtatnom magamat és a munkámat. Megtanultam, hogyan kell nyelvet, gesztusokat és tréfát „cserélni” aszerint, hogy a „határ” melyik oldalán vagyok. Nem könnyű feladat, de gyakran készítetett arra, hogy úgy gondoljam, a kreativitás nem a centrumból jön – a centrumból, ami csak a magától értetődőt szentesíti és fogadja be. A kreativitás éppenséggel a különböző világok találkozásának, egymással való keveredésének helyén, és magából a keveredésből születik. Az eltérő világok és identitások közötti (gyakran nehéz) kompromisszum állandó kereséséből fakad. Mint tudjuk, mindez a geográfia egyik kérdése. A határ a kreativitás tere, amint ezt *Lotman* hosszasan fejtegette az általa teremtett „szemioszférák” elmélete kapcsán. Azért a kreativitás tere, mivel olyasfajta rugalmasságot követel, amelyet a strukturált terek, legyenek akár a tudomány vagy a nemzetállamok területei, nem képesek biztosítani. A strukturált terek ugyanakkor belőle táplálkoznak és tartják fenn magukat. A határhoz fűződő nézőpontok és összetalálkozások elkerülhetetlen pluralitása nélkül ugyanis elpusztulnának, saját vérfertőző körforgásukban vesznének el.

Sok fél-perifériához kötődve szólok tehát – olyan színterekről, ahová magamat helyeztem, vagy ahová a beállítódásaim, illetve azok kialakulása helyezett. Szeretném aláhúzni, hogy a *sokféleség jog és alapvető érték*, mivel határon, eltérő világok találkozási helyén élni arra kényszeríti az embert, hogy igazolja választásait. Mert amint a másik irányba tekintünk, megváltozunk, valami mássá válunk, és másoknak is tekintenek bennünket. Ez inspirálta előadásom címét. Remélem, hogy ez a nemzetközi konferencia azt is lehetővé teszi, hogy a határok hatalmának és a hatalmi viszonyoknak új tudata fejlődjék ki nemcsak a „külvilágban”, hanem itt, közöttünk is. Úgy vélem, a kritikai projekteknek és egy igazán nemzetközi közösségnek ezt kell célul tűznie maga elé.

Zárszó

Mintegy száznyolcvanan jelentkezünk erre a konferenciára. 35 országból jöttünk, s legalább ennyiféle (ha nem több) nyelven beszélünk. Ezek a számok már önmagukban is hangsúlyozzák, hogy szembe kell néznünk a sokféleség kérdésével, s meg kell találnunk a módját, hogyan építhetjük be azt kritikai gondolkodásunkba. Nem lehetünk eléggé hálásak *Neil Smith*nek és vancouveri barátainknak, akik létrehozták ezt a projektet. Volt bennük bátorság és akaraterő, hogy új, valódi alternatív teret teremtsenek képzeletükkel, ahol mi, geográfusok összejöhetünk. Találkozásom a kritikai földrajzi csoporttal örökre megváltoztatta munkastílusomat és a magamról mint geográfusról kialakított vélekedésemet. S hogy most ismét találkozhatom Önökkel, arra bátorít, hogy higgyem: a kritikai gondolat túlléphet olyan határokon is, amelyeket áthághatatlannak hittünk.

Sok kérdés és probléma kapcsán dolgozhatunk együtt saját sokféleségünkben: harcolhatunk a munkahelyi kizsákmányolás vagy a halálbüntetés ellen, a rasszizmus, szexizmus és homofóbia földrajzi viszonyainak leleplezhetőségéért vagy az újfajta nemzetközi nő- és gyerekkereskedelem ellen. Együtt küzdhetünk a génmódosított élelmiszerek, a környezet pusztulása és kizsákmányolása, a társadalmi különbségek térbeli szegregációja ellen; a Föld új nomádjai, a háborúk és a szegénység elől menekülők jogaiért; csatázhatunk a „normalitás” mint „természetes” társadalmi rend szentesítése és az erőszak ellen; a társadalmi konfliktusok megoldásának tekintett *erőszak minden formája ellen*.

Minden nap állást kell foglalnunk nagy horderejű kérdésekben, gyakorta tudva azt is, hogy nincsenek egyszerű megoldások. Tudva, hogy még saját választásaink vagy döntéseink is csak részlegesegek lehetnek, fájdalmasak és gyakran bizonytalan kimenetelűek. Elég, ha csak a koszovói háborúra gondolunk: hogyan „válasszunk” a Milosevic-rendszer elnyomása, tömegmészárlásai és a NATO „sebészeti pontosságú” bombázása között? Vagy Afganisztán: amikor eszünkbe jut a „globális terrorizmus” elleni úgynevezett „háború” nyilvánvaló haszontalansága és a megszámlálhatatlanul sok ártatlan áldozat; vagy az afgán nők felszabadítása a talibán elnyomás alól. Harcolunk azért, hogy minden embernek legyen joga a kulturális mássághoz, különbözőséghez. Azonban gyakran találjuk magunkat olyan világban, amelyet képzeletünkben mi „osztottunk” „kulturális szigetekre”, amelyekre nem kívánjuk alkalmazni szokásos paramétereinket a társadalmi igazságosságról és az emberi jogokról – a jogokról, amelyeket gyakorta éppen ezek a „másfajta” kultúrák sértenek meg. Ez is a geográfia kérdéskörébe tartozik.

Tudjuk, hogy ezeket a kérdéseket nem lehet kategorikusan megválaszolni, hacsak nem úgy, hogy rendkívül drága árat fizetünk érte. Ám ezek a kérdések nem egyszerűen akadémikus kérdések: dilemmák, amelyekkel az egész társadalomnak szembe kell néznie. A társadalomnak, amely gyakran fordul hozzánk válaszáért. És minden nap választanunk kell, hogy melyik „oldal” akarunk állni.

Úgy gondolom, hogy a kritikai geográfia meg tud felelni ennek az igénynek, és meg is kell felelnie. Meggyőződésünkkel és szellemi tisztességünkkel kell harcolnunk az ellen, ahogyan a kormányok és a média elbagatellizálják ezeket a kérdéseket. A mi felelősségünk, hogy kritikusan nézzünk szembe a sokak életére – és halálára – kiható témákkal.

Jó érzéssel tölt el, hogy ma itt lehetek Önökkel. Nemcsak azért, mert ez a találkozás megerősíti, hogy a kritikai geográfia „él és virul”, hanem azért is, mert nagyon hatásosan fejtheti ki ellenállását, szóban és tettekben, a különféle marginális helyekről és perifériákról, és mert megvan a bátorsága, hogy – mint ma is – „központi” helyet foglaljon el.

Fordította: Miskolczi Lászlóné – Timár Judit

Jegyzet

¹ Jelen cikk a 3. Nemzetközi Kritikai Geográfiai Konferencia (Békéscsaba, 2002. június 25–30.) plenáris ülésén elhangzott nyitó előadás magyar nyelvű változata.

CRITICAL PERSPECTIVES FROM THE PERIPHERY

CLAUDIO MINCA

The paper questions the ways in which the spaces and language of a “critical geography” are defined, calling for attention to the geographies of the production of (critical) geographical knowledge. It stresses, in particular, the need for a heightened sensitivity to context, for it is the context within which each of us lives and works that frames our realms of possibility for “critical” action, noting that an inclusive and decentred concept of critical space for the discipline could probably be more successful (and surely more “international”) than a set of tentative mappings formulated within the traditional bastions of the production of geographical knowledge. Accordingly, the paper emphasises the need to valorise and recognise the workings of numerous diverse academic geographical “peripheries” and their role in forging the plural cultural and political identities of the discipline and, especially, the struggles of those who are permanently forced into the position of having to re-contextualise their work at the “edge” of several different communities (whether national or disciplinary). Finally, the paper suggests how such diversity can become the basis of new critical praxes and strategies in academia and beyond.